



GLASILO NEZAVISNE DELAVSKE STRANKE JUGOSLAVIJE

Izhaja vsak četrtek. — Uredništvo in upravnishvo: Karl Marksa (preje Turjaški) trg št. 2, prilijče. — Naročnina za mesec 4, četletno 12 Din. — Dopisi se ne vračajo.

Štev. 16.

LJUBLJANA, petek, 3. avgusta 1923.

Leto I.

Protestna stavka železničarjev. — Krumirstvo državnih železničarjev in poštarjev v Ljubljani. — Južna železnica kompaktno stavka.

Pelo leto že vleče vlada za nos svoje uslužbenke. Draginja raste — plače pa ostajajo iste. Ogromne milijarde se trošijo za oboroževanje, oficirjem, ministrom in drugim takim privilegiranim državnim nastavljenjem se dajejo ogromni lisoči in stolisoči. Dočim stolisočglava množica uradnikov, nameščencev in železničarjev, ki z delom svojih rok in možgan vzdržuje cel državni organizem, strada in je izpostavljena največji bedi — lahko člani raznih vojaških komisij na Dunaju mečejo milijone — za prostitutke in izgublajo hčerke ministrov po stolisočje v eni noči v igralnicah. — Le ogromni moralni zavesti in čulu socialnosti večine državnih nameščencev in železničarjev, se je zahvaliti, da se ni korupcija, ki vlada v gotovih delih države, posebno pri centrali — razširila še v večji meri. In za to nadčloveško delo, jim daje država — figo. Novi uradniški zakon je za zasmeh stolisočem trpinom in sužnjem po uradih, po železnicah in državnih delavnicah. S tem zakonom so na škodo države in poštenih uradnikov, odprta vrata najhujšemu protekcijonizmu. Neznačajnejšem, koruptivnim, kupljivim dušam bo to šlo v prid, dočim bodo uradniki, ki hočejo res služiti ljudskim interesom, ki pa niso istoletni z interesi vladajoče cencarske, bankirske klike — izpostavljeni preganjanju in samovolji oblastnežev.

Mera je polna. Tako ne gre več naprej. Lačni se zavedajo svojih pravic, svojih organiziranih moči. Naj vedo oblastneži, da se za slabo plačo dobi

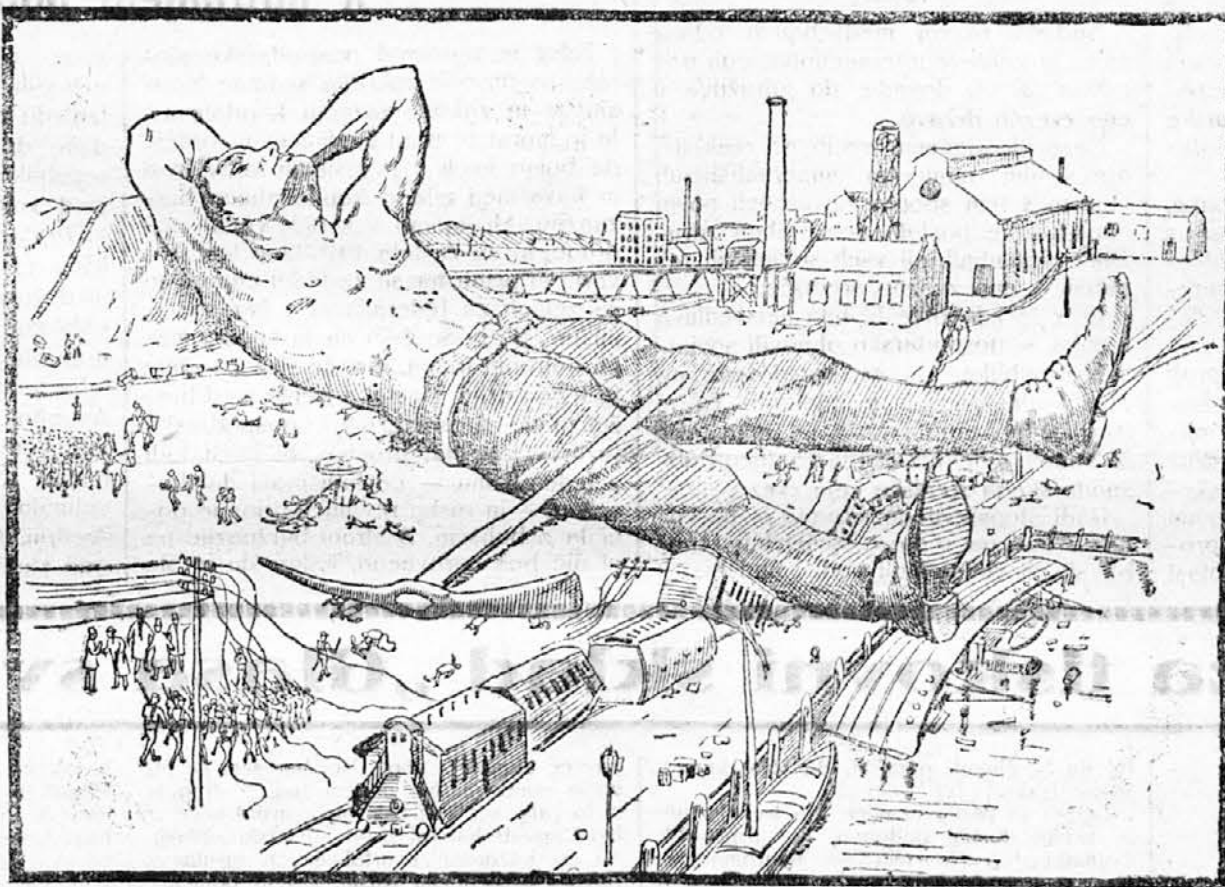
slabo delo. Wenig Geld — wenig Musik! Državni nameščenci, ogoljufani od vseh teh klerikalno-radikalnih, radikalno-demokratskih i radikalnih vlad, vedo, da leži edina pomoč v njih samih — v njihovi močni organizaciji. Vendar pa v sramoto državnim železničarjem in poštarjem konstatiramo, da premnogi — kljub omedlevarju — še niso dovolj lačni in upajo, da bodo z najnižkolnejšo figarijo in hlapčevstvom zboljšali svoj položaj. Med tem, ko južni železničarji izvršujejo svoj 24urni protest kompaktno (razen seve visokih uradnikov, katerim tega ni treba, saj je že li-
stih raznih premij, ki po vsi pravici pripadajo uslužben-
cem, a so si jih sami med seboj bratovsko razdelili, kar bomo obelodanili prihodnjič), drž. železničarji pridno služujejo. Padli so za hrbel svojim tovarišem na južni železnici.

Konstatirali pa moramo tudi dejstvo, da večina organizacij, ki so bile zastopane v akcijskem odboru, ne poznajo nobene discipline, še manj pa razredne zavesti. Posebno se je odlikovalo s svojimi člani društvo strojevodij, izmed katerih je pač treba omeniti razne Kremžarje, Breskvarje, Klembase itd. itd.

Seveda, da niso stavkali listi razni verižniki in švercarji, ki imajo dovolj stranskih zaslužkov in pa »napitnin«.

Pokazalo se pa je jasno, kaj je razredna organizacija,

ki ve kaj je bojovna disciplina — kaj pa da so bralovščine. Zavedni proletarci, glejte, da vsi figarji dobe zaslužen plačilo.



Ko počiva orjak (delo).

Lačni delavci štrajkajo.

Za mornarji — rudarji, sedaj še železničarji in državni uradniki v štrajku.

Šesti teden že poteka, odkar stavka nad 2000 mornarjev in trikrat toliko njihovih rodbinskih članov. Nikdar sili, profitaželjni lastniki ladij so prisilili mornarje na ta korak. A državne oblasti, ki bi se morale zavzeli tudi za delavce, pomagajo lastnikom ladij, da zlomijo stavko mornarjev in jih pahnejo tako še v večjo bedo in pomanjkanje. Ker lastniki ladij niso mogli dobiti stavkolomcev, jim je državna oblast dala na razpolago vojake, da vršijo štrajkbrehersko službo. Mornarji so lahko ponosni, da se med njimi ni našel ni eden izdajalec, četudi je že od »osvobojenja SHS« nad 4000 mornarjev brez posla in brez zaslužka. Disciplina in solidarnost bojujočih se mornarjev je vzorna. Komisiji, katere je prišla po nalogu vlade, so slavljujoči mornarji izjavili, da so pripravljene povrniti se na delo, če prevzame država pomorski promet v svoje roke, ker se bo tako vlada najbolje prepričala, da so imeli lastniki ladij tako ogromne profile, da lahko ugodijo vsem upravičenim zahtevam mornarjev. Vlada, eksponent kapitalistov, se seve

ne upa nastopiti proti podjetnikom, in pusli raje še naprej mornarje v stavki, računajoč, da jim po 7 tedenski stavki ne bo mogoče več vstrajati v borbi in da bodo morali poklekniti pred lastnike in jih prositi za delo. To se ne sme zgoditi. Stavkujočim mora pomagati celokupen delavski razred.

Za mornarji je prisilila inozemska trboveljska družba 10.000 rudarjev, da so morali stopiti v boj za obrambo svojega in svoje družine obstanka. Trboveljska družba, ki je za preteklo 1922 leto izkazala nad 220 milijonov čistega dobička, ki si je poleg tega uredila nov rudnik v Rajhenburgu in Hudi jami, hoče svoje črne sužnje še bolj izžeti in izprešati iz njih še ogromnejše profite. Svoje delavce, ki so ji nagromadili neizmerna bogastva, plačuje družba z 25.— do 36.— dinarjev na dan, kar ne zadostuje niti za prehrano. Na zahteve rudarjev ponuja družba miloščino 3.— dinarje na dan, kar rudarji z ogorčenjem odklanjajo. Po 14 dneh stavke, je poslala vlada svojo komisijo, ki apelira na rudarje, da vpoštevajo tudi interese narodnega gospodarstva, to se pravi, da še naprej gladujejo, da bo trboveljska

družba svoj ogromni profit lahko potom svojih akcionarjev izvažala v inozemstvo. Rudarji upoštevajo interese narodnega gospodarstva in so pripravljeni takoj započeti z delom, ko bo družba upoštevala tudi življenske interese delavstva in jih za njihovo delo plačala tako, da bodo lažje izhajali. Gladni in goli pa niso pripravljeni garati za to, da bi drugo leto protili trboveljske družbe znašali mesto 220 — 500 milijonov dinarjev. Vlada je zopet dovolila povišanje cen premogu trbov. družbi, četudi dobro ve, da so že sedanje cene premoga preirane.

Dva tedna so rudarji v štrajku, dva tedna že gladujejo, a gladovali bodo, če bo treba, še dva meseca, ker se zavdajo važnosti tega mezdnege boja. Trboveljska družba in vlada računajo, da se bodo morali udali, da bodo morali zaprositi družbo za sprejem na delo pod starimi pogoji. To se ne sme zgoditi. Rudarji morajo vstrajati in vstrajati in še vstrajati do zmage. Pomagati jim mora ostalo delavstvo.

Ni se čuditi če lastniki ladij in trboveljska družba tako cinčno poslopujejo s svojim delavstvom, ko pa država prednjači in daje drugim podjetnikom vzgled kak podjetnik in delodajalec — ne sme biti.

Casopisi skoro dnevno poročajo o boju železničarjev in javnih nameščencev za poboljšanje njihovega mizernege gmočnega stanja. Imamo uradnike (državne), ki imajo celih 600 dinarjev na mesec, železničarji dobivajo 800 — 1200 dinarjev na mesec. Da se s takimi premijami ne da živeti, je jasno. Že od 1920 leta naprej se železničarji borijo za svoje zahteve. Mesto zboljšanja jih je delodajalec pritiskal vedno v večjo bedo.

Vse pravice, ki so jih železničarji uživali pred 1920, so ukinjene ali tako okrnjene, da od njih ni ostalo ničesar. Od 1920 leta se plače železničarjev niso še povišale, medtem ko so se življenjske potrebščine zvišale za več kot 300%.

Železničarska organizacija »Savez saobračajnih i transportnih radnika i službenika« je bila razpuščena, funkcionarji pregnani.

Kljub vsemu temu preganjanju in izjemnemu brezpravnemu stanju, v katero je pahnil celokupen delavski razred zloglasni zakon o zaščiti države, se izgladnili delojemalci države dvigujejo k protestu in pripravljajo na borbo. Železničarjem so se pridružili ostali državni uradniki od najvišjega do najnižjega in se združili v akcijskem odboru,

ki je od meseca marca sem prirejal protestne shode, pošiljal resolucije in deputacije, na katere merodajna gospodarska seveda ni odgovorjala. Kod odgovor pa je vlada sprejela madžarski zakon, ki jemlje uradništvu še tisto malo pravic, ki so jih imeli dosedaj.

Ker niso pomagale prošnje, niti protesti, so železničarji in javni nameščenci slopili v četrtek ob polnoči v 24 urno protestno slavo, ki je zadnji opomin vladi.

Mornarji, rudarji, železničarji in javni nameščenci (drž. uradniki) stojijo pred dilemo:

Ali smrt od gladi in pomanjkanja ali težko in obupno borbo za večji kos kruha? V tej dilemi so se vsi odločili za borbo!

Gladni mornarji zahtevajo kruha, lastniki ladij odgovarjajo: Država naj nam da 60 milijonov subvencije, pa dobite del tega.

Gladni rudarji zahtevajo kruha, trboveljska družba pa pravi: Vlada naj nam povisa cene premogu za 200 Din pri toni, pa bodele vi rudarji dobili kakšno droblinico.

Gladni železničarji in državni uradniki zahtevajo kruha, a minister Trifković odgovarja: Imamo dovolj vojašva in žandarmerije, da vaše organizacije razženemo in da vas naženemo na delo.

Ce razbojnik v gozdu napade človeka, zakriči: »Denar ali življenje!« Jugoslovanska buržuazija pa je krutejša, ker ona vpije gladnim mornarjem, rudarjem, železničarjem in uradnikom: 1 denar i življenje nam dajte!

Odgovor rudarjev, mornarjev in železničarjev pa mora biti: »Nili denarja, nili življenja ne damo, hočemo pa kruha!«

Vsem narodom in vladam sveta.

(Proglas centralnega izvršilnega odbora zveze socijalističnih sovjetskih republik.)

V času poostrenega nacionalnega vprašanja v Jugoslaviji nam kaže ta zgodovinski manifest ogromno razliko, ki vlada med dvema svetovoma: kapitalizmom in socijalizmom. Medtem, ko vlada pri nas nacionalno sovraštvo, zaliranje, šovinizem, oviranje svobodnega razvoja vsakega naroda, medtem ko je buržuazija vsak dan manj sposobna rešiti narodno vprašanje, je v zvezi socijalističnih sovjetskih republik (SSSR) končano vsako nacionalno sovraštvo in vlada medsebojno zaupanje in mir, skupno življenje in bratsko skupno delo. Zato prinašamo proglas SSSR, ki se glasi sledeče:

Odkar obstojajo sovjetske republike, so bile med seboj tesno zvezane s tesnim medsebojnim delom in medsebojno pomočjo, kar se je pozneje spreminilo v zvezno pogodbo. Oblasti delavcev in kmetov jih je spojila v eno celino radi potrebe skupnega boja proti kapitalističnim državam in proti notranjim napadom kontrarevolucije. Solidarnost delavnega ljudstva jih je združila v skupni nalogi uslavljenosti bratskega skupnega dela med osvobojenimi narodi. One so izšle iz zmagovite proletarske revolucije, ki je zrušila oblast

veleposestnikov in kapitalistov. — Pod zgodovinskimi izkušnjami intervencije in blokade so one skupno trpele in zmagovito prenesle vse izkušnje. Po nečutenem trpljenju so skupno prešle na ogromno delo obnovitve narodnega gospodarstva na podlagi novega gospodarskega reda.

Ceprav so si svoje moči in svoja sredstva medsebojno v bratski pomoči stavljale na razpolago, so bile vendar — čeprav zvezane po zveznih pogodbah — posebne države.

Nadaljni razvoj medsebojnih odnosov in zahteve internacionalnega položaja so jih dovedle do združitve v eno zvezno državo.

Nasproti ojačenju svetovne reakcije, agresivnim nameram imperijalističnih vlad in s tem spojeni nevarnosti novih napadov, je poslala nenazogibna združitev obrambnih sil vseh sovjetskih republik v eno zvezno središče.

Brez le združitve bi bila neizvedljiva naloga — gospodarsko obnoviti sovjetske republike, ki so opustošene po vojni, intervencijah in blokadi. To je mogoče uspešno izvršiti le tedaj, ako se vodi vse delo iz enega enotnega gospodarskega središča cele zveze.

Radi stopnjivega razvoja in okrepitve novega reda v sovjetskih republikah jih vedno bolj vodi samo bistvo

delavske in kmečke oblasti na pol združitve in koncentracije vseh naporov, ki imajo en in isti cilj.

Narodi sovjetskih republik so enotno zaključili na svojih, nedavno se vršilih sovjetskih kongresih, da se ustanovi Zveza (sojuz) Socijalističnih Sovjetskih Republik kot ena enotna država. Ta združitev enakopravnih narodov oslone prosvolvoljna združitve, ki izključuje vsako nacionalno sovraštvo in vsako nasilno oslajanje enega naroda v mejah te države, ker vsaka republika ima pravico svobodnega izstopa iz zveze, a istočasno je po tej združitvi tudi odprla možnost prostovoljnega pristopa k vsem, pa tudi onim socijalističnim sovjetskim republikam, ki se bodo ustanovile v bodoče.

Dalje našleva proglas, da je vsem tem republikam skupen narodni komisariat za vojsko in mornarico, zunanje posle, splošno trgovino in promet. Proglas nadaljuje:

Neposredna uprava narodnega gospodarstva in državnih financ, organizacija prehrane, državna zaščita prava in interesov meznega dela, kakor tudi izvrševanje delavske in kmečke kontrole nad vsem državnim aparatom se bo nahajalo v rokah zveznega središča — v kolikor je potrebno vodstvo iz enega enotnega centra — in v rokah posebnih centrov v vsaki zvezni republiki, v kolikor je to potrebno.

Oni komisarijati, ki imajo posebne

nacionalne naloge, ki stoje v zvezi z nacionalnimi običaji in lastnostmi, kot n. pr. narodna prosveta, poljedelstvo, notranji posli, pravo in podobno, se stvorijo v zveznih republikah pod avtonomnim vodstvom.

Volja delovnega ljudstva v celi zvezi pride do izraza v njenem vrhovnem organu, zveznem kongresu sovjetoj; a obenem je vsaka narodnost zastopana v sovjetu narodnosti, ki na podlagi enakopravnosti dela skupno z zveznim sovjedom, ki ga voli zvezni kongres.

Na ta način, na podlagi bratske delovne skupnosti narodov sovjetskih republik stvorjena Zveza Socijalističnih Sovjetskih Republik si stavlja za cilj: Ohranitev mira z vsemi narodi. Enakopravne narodnosti naj v tesni medsebojni pomoči in skupnem delu ramo ob rami razvijajo svojo kulturo in svoje blagostanje ter izvršujejo naloge delavske oblasti.

Kot naravna zaveznica tlačnih narodov stremi SSSR po mirnih in prijateljskih odnosih ter skupnem gospodarskem delovanju z vsemi narodi. — SSSR si stavlja za cilj pospeševanje interesov delovnega ljudstva vsega sveta. Na ogromni površini — od Črnege, Vzhodnega in Belelega morja do Tihnega oceana — uslavlja ona bratstvo narodov in vladavino dela, da pospeši prijateljsko delovanje narodov vsega sveta.

K notranjem položaju.

Kdor je poznal gospodarsko stanje posameznih pokrajin sedanje Jugoslavije in zakone razvoja kapitalizma, ta je moral že pred ujedinenjem vedeti, da bomo imeli v Jugoslaviji velik ravs in kavs med mlado kapitalistično buržuazijo. Mi imamo v svojih vrstah sodruge, ki so že leta 1916/17 o tem govorili in pisali ter se že tedaj energično zavzemali za federalizem v Jugoslaviji, misleč, da bi se dalo na ta način omejiti notranja trenja. Z naše strani so bile to lepe iluzije, ker taka trenja med buržuazijami posameznih, gospodarsko različno razvitih provinc, bi imeli tudi v federalizmu — če tudi manj daleko — in ruska revolucija nas je poučila o boljšem. S strani buržuazije pa ni nič bolj naravnega, kakor da je šla

mimo naših tedanjih razmotiranj in ustvarila državo po svoji potrebi. Stvar izgleda danes nekoliko smešna, ko vidimo dr. Trumbića med federalisti in republikanci, onega Trumbića, ki se je med vojno bal federalistov kot hudiča križa, toda stvar je z dialektičnega stališča čisto naravna. Gospod Trumbić med vojno ni še znal ceniti potreb hrvaškega kapitala. Ogrska gospoda se je borila od početka devetnajstega stoletja pa do leta 44. za carinsko unijo z Avstrijo. Temu gibanju je stal na čelu tudi Ludvik Koschuth in vendar je isti Ludvik Koschuth dvignil leta 1848. revolucijo za samostojno Ogrsko proti Avstriji. Odkod to? Ali so tak pojavi goli slučaj?

Zbirajte za tiskovni sklad „Glasa svobode“!

LISTEK.

Augst Cesarec:

Moskva z ulice.

(Nadaljevanje.)

Za tem slede trgovine v lokalih — na ulici. Na vsaki živahni ulici stoje stojnice. V njih je nakopičeno vse od pomaranč do do cigare. Ogromni so posebno trgi Suharevka in Smolinski zinov (trg). To so cela mesta stojnic, postavljenih v vrsti, celi mali perimantni nižnjonogorodski velesejem. Na stojnice je to kramarjev, tudi Kitajcev in okrog njih hisoče kupcev in nekupcev. Glasovali so postali ti trgi za časa revolucije, ko je na njih strmoglavljena buržuazija prodajala svoje dragocenosti in obleke, polišstvo in knjige, samo, da se prehrani. Pa tudi še danes, četudi redkeje, se vidi med tolo ljudstva tuintam nekoč lepo negovano lice; stara dama gre počasi in nosi baržunasti plašč in krzni ovratnik čez roko. Pri tej je revolucija, a še vedno se najde kaj na prodaj. In že samo na potu k tem sejmom se hihotajo zopet drugi tipi, skrivnostno prihajajo k vam, šepetaje vas vprašajo, če imate kaj za prodaji; ako nimate, oni imajo gotovo. Ni redko, da so to kriminalni tipi; ukinena je čeka, njihovo največje strašilo in vzdignili so glave posebno na takih obliedenih mestih, kjer je kontrola otežkočena. Radi tega so to zimo tudi nekateri trgi zaprli, kakor n. pr. Zemljani val.

Trgovina v lokalih, pa trgovina na teh velikih sejnih — sta trgovsko oživel Moskvo. Ali to še ni vse.

Francuske buločke, Siemenčki, garjačie siemenčki! Kamu nado papiros, spički, papiros! Buločki svežiji!

Od vseh strani slišiš te krike. Ob zidu stoje ženske z jerbasi, polnimi buločk — žemeli, za rubeli, seve, večje od naših. Druge ženske zopet z jerbason siemenčki — to je praženo seme posolnice, ki ga Rusi tako ljubijo, da ga gredoč po ulici luščijo spretno z zobmi, kakor papiga. Nasuje si merico semen v žep in jih lušči. Najdolgočasnejši posel, a on se ravno s tem kratkočas. To je cigareta. A cigarete je

tu, da bi človek pomislil, da Rusi kadijo, kakor Turki.

Otroci so poplavalili ulice. Na trebuhu jim je velika deska, podobno, kot pri naših Dalmatincih. Na njih so nagromadene škatlje cigaret, tistih ruskih papirosov z dvakrat daljšo cevko, nego je cigareta.

Pažalusta (izvolite), — mi je rekel v Petrogradu, ko že nisem imel ruskega denarja, neki deček in mi iz škatlje ponudil cigareto prav po žentlemenski. V Moskvi tega neizkanege žentlemenska med dečki prodajalci nisem videl. To so trgovci, v toliko večji, kolikor je bila tudi Moskva vedno večje trgovsko mesto od Petrograda. V resnici so to nesrečni otroci in žalosten je ta njihov zaslužek kruha. Vrnem se še na to, ko bom govoril o nekem drugem še žalostnejšem pojavu.

Mimogrede se ustavim še na enem, na prvi pogled malo čudnem pojavu v sovjetski Rusiji. In to so borze, ulične borze. Pojdite po Iljinki, po starem lrgu, takoj od Kremlija; tolpa ljudi je tam, po večini izobno oblečenih, vsi v črnem, z dobrimi kožuhi (šubami). Kriče nekaj. Po dva in trije se ločijo od množice, ogledujo se, kakor da se nečesa boje in vidi se, da nekaj menjujejo. Pojdite takisto v velike pasaze Guna na Krasnoj ploščadi; navadno je tam vojaški koncert in promenada. Ali iz zvokov godbe in razgovorov se takisto sliši slični šum in zven in vidi se takisto tolpa ljudi, kakor na Iljinki. Stopite bližje in jih pogledite s koridora v prvem nadstropju. Šumi jim nekaj v rokah, zvenkeče na dlani.

— Dolariji, zlato! Zlato, dolarji!

Javno se vodi tukaj trgovina z denarjem in dasi je navzoč sovjetski kontrolor, špekulacija vseeno ni izključena. Zakaj to? — Potožil sem se nekaterim ruskim sodrugom, a oni so mi smejali razolmačili: 60% kupcev so agenti Gosbada (državna banka) in vse to je dovoljeno zato, ker je to edino ugodno sredstvo, da se spozna špekulante in da se zlato in dobra valuta izvleče iz privatnika za sovjetsko oblast in njene ekonomske inštitucije. (Če se ne motim, je sedaj to ukinjeno.)

Enak manevar se napram privatnikom in nepačem, nabasanih z dobro valuto in z zlatom, vrši na nekem drugem mestu, ki se

pa več ne vidi z ulice. No, ker sem že pri enem manevru, naj povem tudi o drugem in to zato, ker beli tisk (meščanski) hoče iz tega kovati kapital proti sovjetski oblasti. To so hazardne kvartalnice in igralnice. Hazard v sovjetski Rusiji, kaj to pomeni? Da, so odlične kvartalnice (v sami Moskvi jih je pet), kot v Monte Carlo in v njih se igra noč in dan na milijarde. V Moskvi se nahaja celo organizacija: Sojur igralcev (Zveza hazardašev), ki šteje 300 članov. Povem vam, tu padajo milijarde. Ali poleg njih stoji GPU (Gosudarstvie Političeskoe Upravlanje — Državna politična uprava) — policija — in odgovorni strankin delegat. In ko pada na mizo dobra valuta in zlato, on vse to zapleni in vrača v papirnatih sovrublih (sovjetskih rubljih). Poleg tega je igra strašno obdavčena, tako da na en sam dan država dobi do 40 milijard. Vse ta dobiček je posvečen za netske domove in za oskrbo otrok. (Ko sem bil še jaz v Moskvi, se je vkljub temu vodila v »Pravdi« borba proti kvartalnicam, da se jih zapre).

Ze sam ta fakt, da se oblast delavca in kmeta, da izboljša svoj ekonomski položaj, mora posluževati tudi takšnih sredstev, ki so v resnici materialno koristna, ali kvartilja za vzgojo, dokazujejo, da je še v sovjetski Rusiji, a posebno v velikem mestu, kot je Moskva, mnogo bede. Nikdar in nikoli zavedni boljševiki niso trdili, da bo sovjetska republika raj (kakor še to danes g. S. Radič imenuje kmečko republiku — v epilogu Hercegovce zadnje brošure, str. 49). Nasprotno, oni so se, znajoč za vse težave, posluževali razuma. Glavno je, da se prebije pot, ki vodi do uničenja bede in samoobsebi razumljivo, so na tem potu natele brez svoje krivde še na večje težave, nego so si jih predstavljali. Blokada, intervencije in meščanska vojna; nazadnje še suša in glad mas! In dasi je danes glad v glavnem likvidiran, ostale so še težke posledice gladi. Mnogi so v gladnih krajih ostali brez živine, brez strehe, brez rodbine, otroci brez roditeljev, razbežalo se je vse, zbežalo v mesta in težko je vse naenkrat odpraviti nazaj. Poleg mnogih otroških domov in obednic je nemogoče prehraniti in preskrbeti vse otroke. Posledica tega je strašno beračenje po moskovskih ulicah. In vse to je podobno invaziji kobilic, ki so same žrtve. In starci

in otroci in žene in slepci in hromi, raztrgani in napol goli, pogosto tudi bosi v največji zimi, pohajajo po ulicah, se oklepajo človeka na vsakem koraku, klečijo in bijejo s čelom ob zemljo. Videl sem enega v prometni Iljinki, nedaleč od črne borze. Ležal je na ledu polugoli, z razgaljenimi prsi. In otrok, ena sama kepa, se je prislomil na zid, bos je in se trese od joka in mraza. In starca nekega, pred Novim teatrom; upognjen je in vira na klarinet, da poka človeku srce. Da ne nadaljujem: cele legije beračev, navadnih in nenavadnih. Od te strani so moskovske ulice ena velika in bolečna melodrama z glavnim refrenom:

»Bratci milie, na hlieb, na hliebiško, pomagajte, goroždanil!«

Nek nemški socijalpatriot je radi tega napal prejšnje pomladi boljševike, trdeč, da je v Moskvi do 15.000 otrok, ki so prodajali ali berači. Odgovorili so mu boljševiki, iskreno in ne skrivajoči, da jih je do 20.000. Oni vodijo borbo proti temu zlu. Obstoja posebna komisija za pomoč otrokom (če-ka se imenuje skrajšano. Naj pa nikdo ne zamenja to če-ka s tisto bivšo čezvračko, ali če-ka, ki je znana iz borbe proti kontrarevoluciji). Ali še vedno je vse to kaplja v morje, ker samo gospodarska obnova lahko uniči to bedo.

Bratci milie! Ali še vedno iščete vzrok te bede? Našli ga boste edino v Evropi in to ravno pri tistih, ki so najglasnejši in najbolj delavni zoper boljševike in njih delo je glad ruskih otrok.

Povrnem se še kedaj na to stran moskovskih ulic. A sedaj preidem na one lepše strani in jasnejše.

Govoril sem o trgovini in pozabil sem nekaj, kar je vredno, da se opiše v poselnem članku. Jaz se hočem tukaj dotakniti samo toliko, kolikor je že vidno z ulice. To je kulturno delo boljševikov. Ustavite se samo pred onimi neštečimi plakati na ulicah in prečitajte, kaj vse se uprizarji tisti dan. Gledališča in koncerti, predavanja in diskuzije na vse strani; začeni o temi o komunistični kulturi in gospodarstvu, do one, ali je bog in one o zakonu — vse te teme so vržene pred javnost.

(Dalje prih.)

O nel Oni se vršijo po trdih gospodarskih zakonih.

Avstrija je bila v začetku devetnajstega stoletja že razvita rokodelska dežela in si je začela ustvarjati počasi že svojo industrijo. Ogrska pa je bila tedaj še popolnoma primitivna agrarna dežela. Avstrija je bila Ogrski v industriji za pol veka naprej in tako je bil tedaj življenjski interes Ogrske carinska unija. Avstrija naj bi bila nemoteno tržišče za ogrske agrarne produkte. Proti sredini minulega stoletja pa si je začela Ogrska razvijati svojo obrt in svojo lastno industrijo in profit ogrskih magnatov je prišel v nevarnost. Ta nevarnost je torej vzbudila ogrski separatizem in boj na nož z avstrijskim kapitalizmom vse do svetovne vojne.

Analogijo tega vidimo danes v Jugoslaviji. Slovenija in Hrvaška sta za 50 let pred Balkanom. Ujedinjenje je obetalo hrvatski in slovenski buržuaziji velike dobičke in zato je bilo navdušenje za ujedinjenje ogromno. Ujedinjenje: kakršnokoli, za vsako ceno, samo, da se izvije iz območja konkurence avstrijske in ogrske kapitalistične buržuazije. Na Balkanu se bo dalo krasno »zaslužiti«.

Toda Srbija ima svojo mlado buržuazijo, ki je imela do leta 1914. monopol izkoriščanja bogastev in dela v Srbiji in Makedoniji. Mlada buržuazija, kateri je potreba samo likvidnih sredstev in politične moči, da razvije svoje mnogoobetajoče obrate. Delili sedaj s hrvaško in slovensko gospodo gospodarska sredstva in politično moč ter dali izrgali si iz rok monopol za izkoriščanje — ne, tega kapitalist ne more nikoli napraviti! On mora onemogočiti konkurenco v svoji deželi in razlegniti svoj monopol, ali vsaj svoj odločilni vpliv na druge dežele. Slovenska in hrvaška obrt in industrija ni samo kapitalno močnejša, nego tudi tehnično sposobnejša in torej nevaren konkurent, zato se jo da zadržavati in izpodbijati samo s političnimi sredstvi. Zato je potreben centralizem: vse vajeti v rokah Beograda.

In slovenski in hrvaški kapitalistični gospodi je potreben federalizem, to je politična moč vsaj v svojih lastnih deželah, ker samo tako si lahko ustvarila monopol izkoriščanja doma in vzdržila tempo razvoja svojega kapitalizma.

Sledit: dokler se ne izravnajo ekonomske sile in tehnične (konkurenčne) sposobnosti v jugoslovanskih provincih, ne more biti govora o prosti konkurenci in torej ne o sporazumu in miru med balkansko in prečansko buržuazijo.

Sivari torej ne sloje tako, kakor da bi bila srbska hegemonija nekaka kaprica, nekaka slučajna megalomanija srbske buržuazije, ki si jo je slučajno ali iz omejenosti ubila v glavo, ali samo hudobija Pašićeva ali kakega prenapetega Pribičevića, ali samovolja krone in objestnost oficirske klike, kakor je postala moda v razlagi teh pojavov celo v našem bratskem »Radniku«, temveč: srbska buržuazija mora biti v tej ekonomski fazi Jugoslavije, hegemonistična, mora biti centralistična in to ravno tako, kakor morajo biti hrvaška, slovenska in bosanska vsled svojih materialnih interesov federalistične. Mešanje dvora in oficirske klike v po-

litiko ni primaren, ampak sekundaren pojav. Dvor in vojaštvo se bo takoj depolitiziralo, čim bo to interes vladujoče buržuazije. Oficirji so samo del vladujoče buržuazije in hotenje dvora je odvisno od hotenja vladajoče gospodarske kaste. Na te stvari torej ne smemo gledati idealistično, temveč dialektično marksistično.

Proletarec se torej mora zavedati, da mu je buržuazni federalizem ravnotako nevaren, kakor buržuazni centralizem. Oba imata isti cilj: monopolizacijo izkoriščanja, monopolizacijo profita po dolični kapitalistični buržuaziji in zato mora tako-le rezonirati:

Politični boj jugoslovanske buržuazije izvira iz njenih gospodarskih potreb in ciljev. Njena gesla: »narodna enotnost«, »federalizem«, »avtonomija«, »narod«, »pleme«, »republika«, »odcepitev« so enako reakcionarna, ker zakriva z njimi samo svoje drugo hotenje: monopolizacijo profita.

Mi pa tudi vemo, da so posamezne province gospodarsko in kulturno zelo zelo različno razvile, da so difference med njimi zelo velike, tudi v proletariatu samem, da imamo za seboj različen zgodovinski razvoj, ki sega v lisočleleja nazaj in zato zahtevamo kategorično — federalizem.

Toda svoje zahteve ne identificiramo z ono buržuazijo. Dočim zahteva ona ločitev na gospodarskem polju, tako da bi lahko sama izkoriščala naravna bogastva in delovno silo svoje province, zahtevamo mi gospodarsko centralizacijo, t. j. vodstvo vseh velikih podjetij, v produkciji in obratu, iz ene same »državne centrale« in po enotno izdelanem načrtu. In dočim je nji malo gospodarsko (kmetstvo), socialno skrbstvo in kultura deveta briga, zahtevamo mi, da bodi ravno to domena »nacionalnih (deželnih) republik«. Ako torej zahteva Radić »republiko« in Korošec »avtonomijo, pravimo mi: dobro, to hočemo tudi mi! Mi hočemo republike: Slovenijo, Hrvaško, Vojvodino, Srbijo, Makedonijo, Bosno, Črno goro itd., toda razumemo to tako, kakor smo to že zgoraj povedali. »Narodno edinstvo« je za nas kulturno edinstvo. Tega mi danes še nimamo, ali nastaja in bo v zgodovini nastalo. Takšnega edinstva naša zahteva niti najmanj ne ovira. Ali nečemo razumeti narodnega edinstva v tem smislu, da imaj srbska kapitalistična buržuazija izključno pravico za eksploatacijo nas vseh, t. j.: Slovencev, Hrvatov, Srbov, Nemcev, Madjarov, Bolgarov, Rumunov (delavcev in kmetov).

Za take narodne republike in narodne avtonomije s centralizirano veleindustrijo in centraliziranimi veleobrati za vso zvezo držav, se bomo mi delavci in kmetje borili z vso določenostjo in ne bomo nikakor dovolili, da nam srbska kapitalistična buržuazija, z umorom kakega jugoslovanskega Stambolijskega, še bolj pritisne svoj diktatorski jarem, temveč bomo odločno zahtevali izpolnitev obljub in vseh namigavanj »avtonomistične« in »republikanske« gospode.

Jugoslovanski kmet in delavec zahtevata nacionalne republike!

Naprej Radić, Korošec in Spahol!

Z Jesenic.

I.

V četrtek dne 26. julija je tukajšnje orožništvo in civilna policija aretirala 7 mladih sodrugov in obenem izvršila hišno preiskavo. Žrtve te aretacije so bili naslednji sodrugi: Regitnik Franc, Ažman Lovro, Wergelj Anton, Wergelj Berli, Wister Valentin, Trebušak Jože in Mulej Janko. Po izvršeni arelaciji in hišni preiskavi se jih je posamezno odpeljalo na železniško policijo, kjer se jih je držalo cela dva dni, a nato odpeljalo v Kranjsko goro v soboto zvečer, ter na to v torek zjutraj v Ljubljano. Kaj je bilo povod policiji za to arelacijo, nam ni znano. Pač pa lahko sklepamo z ozirom na čudno ravnanje s temi sodrugji, da se gre tukaj za eno navadno denunciacijo. Kajti ako je držala policija te sodruge cela dva dni v rokah in se celo posluževala sredstev jih pretepali in gonili uklenjene po Jesenicah,

najbrž zato, da bi jih prisilila izpovedati se nekaj, kar ni resnično. Cela dva dni so jih držali noč in dan na peronu postaje, brez hrane in v mrzli noči. Ker niso mogli govoriti neresnice, so jih pretepali, da bi jih prisilili, da priznajo, kar policija želi. Potem javnost lahko sodi, da se gre pri vsem tem za navadno osumljenost. Balkanske metode pretepanja so se zanesle oziroma razširile že tudi na Slovenijo. Jeseniško delavstvo proti temu postopanju najodločnejše protestira ter zahteva takojšnjo odstranitev teh balkanskih metod in izjemnih zakonov proti delavstvu. Naj živi vstrajnost preganjanih!

II.

Boj jeseniških kovinarjev s centralno upravo »Osrednjega društva kovinarjev« se je razvil v pravcato bitko, gre se predvsem za težko prislužene groše.

Ker so tukajšnji kovinarji sklenili, da ne bodo več pošiljali denarja za brenzanje v mezdni gibanjih, ter zahtevajo sklicanje izvanrednega kongresa in ujedinenja celokupnega kovinarskega delavstva v enotno razredno strokovno organizacijo, na podlagi nepomirljivega razrednega boja, so nalezli na hud odpor pri strokovnih birokratih in njihovih kontrabanti. Omenili moramo, da ako bi bil ta boj s strani social-patrijotov načelni boj, katerega mi želimo, bi o boju sploh ne pisali, ali ker ti ljudje ni majo načel in se poslužujejo proti nam nesramnih osebnih napadov, smo prisiljeni, da pišemo na tem meslu in seznanimo ostali proletarijat v Sloveniji o tem boju.

Najbolj izmed vseh social-patrijotov se odlikuje znani Brnotovc Jeram, kateri se poslužuje nesramnega izivanja proti našim sodrugom s tem, da hoče spraviti golove sodruge pod ključ po nedolžnem, ker se misli najbrž na ta način otrestiti oziroma obraniti propada njegove in njegovih kompanjonov politike, katere je takorekoč, kakor se je pokazalo na zadnjih sestankih, social-policajska. Toda razredno zavedni proletarijat na Jesenicah bo v najkrajšem času obračunal s temi policaj-socialisti.

III.

Osler je boj social - izdajalcev, pa ne proti buržuaziji, namreč proti ženam proletarkam in proti razredno zavednim sodrugom. Ko bi vodili razredne boje proti izkoriščevalcem delavstva razni Jerami in v mezdnem boju pobegli predsedniki, bi človek mislil to so res pravi proletarski borci. Ali ravno nasprotno. Social-patrijote hočejo imeti žene proletarke za poslušne dekle, oni se poslužujejo vseh sredstev, da blatijo razredno zavedne proletarke na eni strani, na drugi pa upijejo izobrazuje se, ker ste še neumne. Ti junaki se postavljajo čisto enostavno na stališče, da naj se

nam prepove hoditi na sestanke, češ to ni za ženske, žena naj bo doma pri ognjišču, kakor psiček na verigi. Tako je stališče jeseniških social-patrijotov. Tako stališče zastopa tudi najbolj reakcionarni del buržuazije.

Ne gospodje social-patrijote, tega si me proletarske žene ne pustimo dopasti. Da pa nismo vse tako izobražene, kakor žena Jerama, ko je šla na neki shod v Celje stenografirat govor svojega moža, pa ljudi ne moremo pomagati. Samo obžalujemo, da v Celju, glavni Irdnjavi social-patrijotov, ni delavstvo toliko izobraženo, da bi moglo voditi zapisnik na enem shodu ter je morala iti z Jesenic žena Jeramova.

Ni stvarno napadali se osebno, oziroma o osebnostih pisati, ali ker ti ljudje ne dajo miru, smo to prisiljeni. Tiste ženske pa, katere še danes slepo drviijo za temi soc. patrijoti, vprašamo, kaj so vam vse te ljudje priborili? Ali mogoče v tovarni pri enakih delih z moškimi enake plače z islimi? Ker zmeraj upijejo pri vsaki priložnosti, da so vse oni naredili in samo oni. Ali resnica je, da nam ti hrabri junaki ženskam povsod nasprotujejo, samo za ono pa bi nas izrabili in sicer za metanje pi-jancev iz gostiln.

Proletarske žene, otrešite se teh ljudi in stopite v vrste »Nezavisne delavske stranke Jugoslavije«, v katerih se borijo vaši možje. Borimo se skupaj roka v roki za naš življenjski obstanek in za osvoboditev iz pod kapitalističnega jarma.

Ne ustrašimo se preganjanj s strani kapitalistične diktature in njenih pomagacev social-patrijotov. Kajti tudi naša velika učiteljica Roza Luksemburg je bila žrtev social-izdajalcev, toda njen duh je med nami. Proč od social - patrijotov! V vrste Nezavisne delavske stranke Jugoslavije! Živele žene proletarke! Živel razredni boj!

Jeseniški proletarci in proletarke.

Aretacija rudarjev.

Iz Zagorja nem poročajo, da sta bila aretirana sodruga Primožič in Bizjak, ker sta baje »pozivala rudarje na štrajk«. To je nasilstvo, proti kateremu najodločnejše protestiramo.

Rudarje poziva v štrajk glad, beda in pomanjkanje, rudarje silijo v štrajk nikdar sili akcionarji trb. premogokopne družbe, ki hočejo izžeti iz rudarjev še ogromnejše profite kot so jih lansko leto, rudarje sili v štrajk Skubic in Šuklje, ki izjavljata, da rudar ne rabi mila, niti

mleka, niti jajc. Rudarje silijo v štrajk oni, ki jim govore o interesih »narodnega« gospodarstva, ki bazira na gladovanju delavnega ljudsta.

Zahtevamo takojšnjo izpustitev aretiranih, če hoče sodišče kaznovati povzročitelje štrajka, naj jih išče pri trboveljski družbi, pri akcionarjih, ki po letoviščih in igralnicah razsipljejo »narodno« premoženje. Lačne rudarje pa naj pusti pri miru, da si priborijo večji kos kruha.

Internacionalni pregled.

Volitve na Holandskem.

27. julija so se vršile na Holandskem parlamentarne volitve po proporcionalnem sistemu. Rezultat volitev: Katoliki 16 (prej 21), orlodoksi 8 (prej 14), kršč. zgodovinska stranka 7 (prej 7), socialisti 11 (prej 3), stranka svobode 5 (prej 1), svobodomiselnih demokrati 3 (prej 4). Rezultat volitev pomenja odločen sunek na levo.

Belgijski komunisti oproščeni.

26. julija je bila sodna razprava proti 15 komunistom, ki so bili obtoženi zločina proti varnosti države. Vsi obtoženci so bili izpuščeni. — S tem je odnesla komunistična stranka Belgije moralno zmago nad imperijalistično belgijsko vladjo. Delavske množice so z ozirom na izpustitev komunistov priredile velike manifestacije, s čimer so dokazale svojo voljo za revolucionarno

enotno fronto proletarijata. — Reformislom povsod poje mrlvaški zvon.

Velik proces proti bolgarskim komunistom.

Te dni se je pričel v Plevni proces proti bolgarskim komunistom, ki so organizirali odpor delavcev in kmetov proti sedanji fašistovski vladi, v kateri sedi tudi en predstavnik socialistične 2. internacionale.

Ta proces je višek škandaloznosti meščanske »demokracije«. Obtožene komuniste se ne sodi kot politične krivce, ampak kot navadne zločince. Njihovim zagovornikom se je zapretilo z ječo, ako bodo zagovarjali obtožene komuniste pred sodiščem. Dosedaj je bilo zaslišanih 900 prič.

Tako se skušajo rešiti bolgarski fašisti s pomočjo social-patrijotov pred gotovim poginom.

Mladinski vestnik.

Od 26. avgusta do 2. septembra se vrši internacionalni mladinski teden. 2. septembra je internacionalni bojveni dan revolucionarne delavsko-kmetijske mladine. Dolžnost odraslih sodrugov je, da v tem tednu podpirajo delo mladine v poedinih krajih, da pomagajo pri propagandi in širjenju lista »Proletarska mladina«. Kot pomaga nam mladina pri prstavi 1. majnika, tako podpirajmo mi mladinski dan, ki je 1. majnik revolucionarne mladine proletarske generacije. Pozivamo vse odrasle sodruge o po-

edinih krajih, da v tem tednu in na dan 2. septembra ne prireajo kakih svojih veselic in podobnih prireditev, ampak da pomagajo mladini pri njenih prireditvah in se jih udeležijo.

Danes velja bolj kot kedaj Liebknechtov izrek: Mladina je naše življensko vprašanje! Kajti, če se hoče delavski razred uspešno boriti proti »Orjuni«, mora imeti ob svoji strani predvsem množice proletarske mladine, katero hoče »Orjuna« dobiti v svoje vrste, ker ve, kaj pomenja za njo, če ima navdušeno delavsko mladino.

Zato organizirajmo mladino v strokov-

ne organizacije in mladince nad 18. letom tudi v NDSJ!

Citajte in širite »Proletarsko Mladino«, ki ima mnogo podučne snovi tudi za odrasle sodruge!

Zivela naša mladina!

Zivel internacionalni mladinski dan!

7 omladincev na Jesenicah zaprtih.

Prošli petek je jeseniška policija zaprla 7 mladih sodrugov iz Jesenic. Vrgel Ant., Vergelj Albin, Reglinik, Vister, Azman, Mulej in Trebušek. Česa so obtoženi, še ne vemo. Brezdvomno se gre za to, da se uduši oživljajoče se proletarsko mladinsko gibanje v celi Sloveniji. Ali prepričani smo, da bo policija, oziroma žandarmerija dosegla ravno nasprotno. Pod »zakonom o zaščiti države« je imela prestati naša proletarska mladina mnogo preganjanj, stalno so se vrstili zaprti sodruzi po ljubljanskih in celjskih zaporih. Ali to je mladino le še podžgalo za še vnetejše delovanje za proletarsko stvar. In tako bo tudi sedaj z jeseniško mladino, ki bo zadobila s temi progami revolucionarno tradicijo.

Pri tem moramo ožigosati razširjenje balkanskih metod tudi na Slovenijo. Sodrugi so držali dva dni na peronu jeseniškega kolodvora, jih topli in vklejane po dva in dva skupaj pripeljali v ponedeljek v ljubljanske zapore. Mi najodločnejše protestiramo proti brezdvomno neutemeljenemu preganjanju in zapiranju mladih sodrugov ter takemu postopanju z njimi.

Sodrugi, zbirajte za fond za žrtve reakcije!

Proč z zakonom o zaščiti kapitalistične države!

Zivela politična svoboda proletarijata in njegove mladine!

Strokovni pregled.

Za funkcionarje in zaupnike.

V zadnjih treh številkah smo prinesli par smernic, katerih se morajo držati strokovne organizacije, ki nočejo biti in ostati podpora državi, ampak borbeni organi delavskega razreda v boju s kapitalizmom in s kapitalističnim družabnim redom. Če bodo člani strokovnih organizacij imeli pred očmi te smernice, bodo morale strokovne organizacije delati v tem smislu in izpolnjevati tiste naloge, za katere so tudi poklicane.

Pod gornjim naslovom bomo prinašali v vsaki številki kratka razmožrivanja, ki so namenjena predvsem zavednim revolucionarjem, da se bodo mogli orientirati v vseh fazah današnjega razrednega boja.

Vzroki ofenzive kapitala.

1. Kapitalizem je prišel v zgodovinsko krizo, v katero je z zgodovinsko nujnostjo moral priti. Po svetovni vojni ni našel več baze za nadaljni svoj razvoj. — Današnje krize v vseh deželah niso več take, kot so bile krize pred vojno — vsled konjunktura. Kapitalizem je dosegel do one točke svojega razvoja, ko postaja nesposoben, da bi ostal še nadalje faktor v razvoju produkcije. Mesto, da bi pospeševal razvoj produkcije, kapitalizem danes ovira produkcijo in ne more niti delavstva, tega najvažnejšega faktorja v produkciji — več vzdrževali in preživljati. Gospodarska kriza se poostrejuje in to je pričetek razpadanja kapitalizma.

2. Z vsemi sredstvi hočejo kapitalisti rešiti svoj krhajoči se gospodarski sistem. Ker se jim ne more posrečiti, da bi zagotovili obstojanje svojega kapitala z razširjenjem svojega trga, iščejo drugi način za vzdrževanje svojega profita: v poostrenem izkoriščanju delavstva. Buržuazija je pričela z ofenzivo na pridobitve delavskega razreda.

3. Po končani svetovni vojni je morala buržuazija pristati na to, da je dala proletarijatu precej koncesij, posebno zato, ker je delavstvo tedaj bilo dobro oboroženo in je predstavljalo tako moč, da bi vsak odpor kapitalistov bil odvce. K temu so se pridružile še težkoče pri preureditvi vojnega gospodarstva v mirno gospodarstvo. Pomikanje naročil je olajšalo delavstvu, da si je lažje priborilo 8 urni delavnik in kmalu nato nastala domnevna konjunktura je omogočila kapitalistom, da so mogli plačati večje mezde. Vzroki gospodarske krize se pa poostrejujejo in poslavljajo gospodarski obnovitvi kapitalizma nepremostljive zapreke nasproti. In ofenziva kapitala je postala neizbežna.

(V prihodnji številki sledi nadaljevanje o pričetku kapitalistične ofenzive in njenih metodah)

Mednarodno delavsko gibanje

pokazuje prvič po bojih 1918 in 1919 leta večjo revolucionarno aktivnost v svrhu zboljšanja gmočnega in socialnega stanja. Velike in obsežne akcije mas, upori v letu 1918 in 1919 so končali s porazom za delavski razred. Tedaj je prevladovala v širokih masah proletarijata še reformistična ideologija in če je podjetnik apeliral na »interes države in narodnega gospodarstva« so se reformisti umaknili. Tudi nacionalizem in demokracija se še nista razkrinkala. Mnogi delavci so bile po

doigotrajni vojni utrjene. Pet let »versailleskega mira« je bilo treba, da so se delavcem odprle oči. Boda delavcev je postajala večja, izkoriščanje je postalo brezobzirnejše. Takozvana »zadnja vojna« je poslala izhodišče za bodoče vojne nevarnosti. Mednarodne zveze »nacionalnih« kapitalistov so postale jasne, večina že pozna vzroke imperijalizma. Pojem »naroda« je dobil nov smisel. V delavske vrste prihaja polagoma jasnost in z jasnostjo se pomnožuje tudi borbenost proletarijata. Zasedba Poruhja je ena čapa v tem pogledu. — Francoski in nemški, da svetovni proletarijat je uvidel, da si z reformistično taktiko ne more pomagati iz bednega položaja in zato se približuje revolucionarjem, komunistom.

Obnavljanje delavskega gibanja v Nemčiji ni več pod vplivom amsterdamskih reformistov. Priprave fašistov v Nemčiji in v drugih krajih silijo delavski razred povsodi, da se pripravljajo. Po zlomu sovjetske Ogrske, so slale večeraj mase madjarskega proletarijata prvič zopet v akciji mas. Važni mezdni boji se vrše povsodi in vključ pasivnosti ali celo izdaji amsterdamscev se delavcem posreči, da že tu in tam zmajajo. Bojne polje proletarijata se širi. Revolucionarne mase korakajo naprej in se pripravljajo na boj.

Iz Francije:

Od 4. do 6. julija se je vršil v Parizu kongres stavbinske federacije, ki je bil posebno važen zato, ker je mel tudi odločati o tem, ali naj ostane še naprej pri CGTU (revoluc. širok. org.), ali naj se odcepi in se priključi anarho-sindikalistom. Reformisti so celo upali, da se jim bo posrečilo razbiti stavbinsko federacijo in si ustanoviti svojo organizacijo. Kongresa se je udeležilo 162 delegatov. Predsednik (anarho-sindikalist) je komunistično opozicijo cel čas netaktno izvajal, seveda brezuspešno. Končno je bila z 150 proti 132 glasovi sprejeta resolucija, ki zahteva, da se izključi vse komuniste, ki se ne izjavijo proti sklepom svoje stranke o delu v širokovnih organizacijah. Tako razumejo anarho-sindikalisti demokracijo, o kateri ludi naši Uratnikovec in Svetkovec veliki govorijo.

Grupe revolucionarnih sindikalistov so ustanovili v Franciji, ki se konfuzno izjavljajo za RSI, a proti KPF, češ da jim hoče KPF kratiti njihovo avtonomijo. (KPF je kom. partija Francije.)

V Italiji,

kier so se fašisti po zmagi Musolinija polastili strokovnih organizacij, se revolucionarno delavsko gibanje vključ velikemu teroru zopet obnavlja. Fašisti so zgubili vpliv med masami, ki so spoznale, da fašisti veliko obljubljajo, a svojih obljub ne drže. Vsled tega postajajo fašisti vedno bolj divji in dogaja se, da fašisti z revolverjem v rokah silijo delavce v svoje organizacije.

Na Irskem

se vrše mezdna gibanja transportnih delavcev in poljedelskih delavcev, ki že osmi teden štrajkajo. Podjetniki ustanavljajo fašistične bande.

V Nemčiji

so pri volitvah v kovinarski organizaciji dobili komunisti v vseh važnejših krajih veliko večino. Tako n. pr. v Berlinu, Jeni, Gelsenkirchen, v Kölnu itd.

Stavka mornarjev na Jadranu

Iraja že šesti teden, brez da bi vlada prisilila lastnike ladij, da ugodijo upravičenim zahtevam mornarjev. ITF je proglasila vsled tega bojkot jugoslovanskih ladij po celnem svetu in vse ladje, ki plovejo po svetu pod jugoslovansko zastavo, bodo občeute posledice delavske solidarnosti. Po vseh državah pobirajo za naše stavkujoče mornarje prostovoljne prispevke.

Mimogrede.

Na čem obstoja Jeramov socializem na Jesenicah?

Na progresivnem davku, pa ne za buržujo, marveč za delavce.

V boju proti ženskam.

V boju proti razredno-zavednim sodrugom.

V nesramnih medklicah in zavijanjih na članskih sestankih strokovne organizacije.

Na ljudskih vseučiliščih, na katerih je predaval gospod Bernol, kako je sv. Peter zatajil Kristusa.

Na načelih javnosti. (?)

Na razsodiščih, na katere pa se sam ne odzove, ako je na iste pozvan.

Ja, pr moj duš, tko me pa ne boste, vsakemu lujcu se ploska, meni pa ne.

V pasjih dneh in v dobi kislih kumarcev je izšla posebna izdaja »Orjuna«, ki z debelimi črkami naznanja o zasedbi Triglava z italijansko vojsko. Kot predstražo so poslali »naše zaslužnjake brate«, ker se (baje) sami niso upali naprej. Zato jih pozivlje »Orjuna«, kakor Marlene Spak, deseti brat, Marijana s Podleska, naj še enkrat poskusijo to reč in sicer 12. avgusta. In zd se nam, da se »Orjuna« igra »Mlade vojake«, kjer, če teče kri, iz nosa teče, itd. Pa vzemimo resno. Če bi zares prišlo do pretepa — ali ne bodo mesto Italijanov lepeni »naši zaslužnjaki brate«, ker si Italijani (po besedah »Orjuna«) ne bodo upali naprej. In če bo »Orjuna« postavila za svojo predstražo še »brate-begunce iz zasedenega ozemlja«, ki zato ne gredo buditi in braniti svoj stari zavičaj slovenskega življa, ker nočejo, da bi se jih napajalo z ricinovim oljem in ker čakajo »čet belega orla«, da jih osvobodi, pa se bodo takšno med seboj šepeli — Slovenci.

Ideja »Orjuna«

je brez dvojbe — vlada. Pa ne sedanja, nego tista, kjer bo ona vladala in delala zakone po svoji volji, kakor fašisti Mussolini. To že sedaj oznanjajo, ko govore dr. Lemežu, da se dvomi, ali bodo takrat državni zakoni pripoznali Lemeža ali ne. Mi smo prepričani, da ne bi ne samo Lemeža, nego nikogar iz trpečih in gladujočih. Dobro je le to, da tisti, ki jim indirektno v osebi Lemeža preči »Orjuna«, in ki danes zavivajo svoje borno kosilce v prahu, z lončkom med koleni in žuljav desnico, ne bodo tega dovolili in da se pri takem poskusu razprše vsi »zeleni in rdeči zmaji«. (O nezmajih nihi ne govorimo. Ti so še danes le za parado.) Hudič pa lahko nastane, če zavladajo lačni in žuljavo desnice. Njih zakoni pa prav govorijo »Orjuna« ne bodo poznali.

Dopisi.

TRBOVLJE. Že 10 dni slaykamo in štrajkali bomo še 10 in še 10 dni, da si priborimo zahtevane mezde. Razpoloženje med stavkujočimi je dobro, vsi smo dobro pripravljeni in odločili smo se da vsiljamo do konca, do zmage. Stavkolomcev naš dični Pauer ne bo mogel dobiti, pa če bi mu ludi sam Bidovčev Franc pomagal. Orožništvo je pojačeno, sveda brez potrebe, ker se zavedamo sami, da je v našem lasnem interesu, da ne pride do incidentov. Zadržijo se li orožniki doslej precej mirno, sicer jim pa ludi svetujemo, da ne poslušajo liste gospode, ki jih skuša hujskati na nas. Veliko rudarjev je šlo na kmele na »počilnice« (ludi pri nas je velika vročina) in še vedno se odpravljajo. Ker zgleda, da bo slayka dolgorajna se rudarji odpravljajo v gozdove in na druga dela. Doma smo ostali samo mi, ki nimamo sorodnikov in znancev na kmetih, zato pa si iščemo vsak po svoje zaslužka. Eden ima več, drugi manj sreče ali vsi smo se nekako preskrbeli. Za liste reveže, ki pa so bolni, bomo že preskrbeli, da jim ne bo treba postati slaykolomec. Pretečeni leden so nam aretirali sodružico Tončko Čečevo in jo odpeljali v celjske zapore. Zakaj? Našli so iz leta 1919 in 1920, ko je komunistična stranka bila še legalna, neke spise. Kaj pravzaprav, nihče ne ve. Bo že spel kaka denunciacija. Povedali vam morem, da so naši zaupniki prosili oblasti, da bi za čas slayke zaprli gostilne in vinočole, pa mislite, da so gospodje tej zahtevi ugodili? Kaj še, oni bi pač radi, da bi rudarji svoj pristradan denar čim prej zapili, da bi jih tako hitreje lahko prisilili na delo. Ali pa računajo na to, da se bodo rudarji upijani in da se jim bo pijane posrečilo izzvati in inscenirati kake nemire, da bi potem lahko govorili o boljševiških nemirih. Cudim se, da nam sedaj, ko smo tako mirni, ne očitajo, da »boljševiško mirujemo«, ker pri nas je vse kar napravimo, »boljševiško«.

Sicer nam pa stavka prija. Dokler sem delal, se nisem nikoli mogel pripraviti, da bi vam kaj napisal, še naše časopise sem tako na hitro prečital. Sedaj pa se čudim tako svežega in spočitega (ludi duševno), da v časopisju naenkrat marsikaj razumem, kar preje nisem. Naše rudarsko delo nas ludi duševno ubija. Zahtevali bomo morali ob priliki skrajšanje delovnega časa, za rudarje v rovih je 8 urni delavnik absolutno preveč.

Če bomo še kaj časa stavkali vam bom pričel opisavati našo gospodo od madjarskega ravnatelja Pauerja, čez Slovenca Bidovca do Wranglova Roimera. Smo čisto internacionalni, tudi čistokrvne Pruse imamo, ne manjka niti »bratov« Čehov, Angleži in Francozje pa tako nikjer ne delajo v svojih kolonijah in mi v SHS smo vendar kolonija. Ali niste zadnjič tako pisali?

Nasvidenje!

Slavkujoči boljševik.

Tiskovni sklad.

Mestni uslužbenci, Ljubljana 11.50 Din, Vesela družba v Medvodah 30 Din, Mlinar Franc, Verd-Vrhnika 5 Din, Kofnik Ivan, Ljubljana 1.50 Din, Repanšek Jakob, Ljubljana 2 Din, Lorbek Franc, Ljubljana VII. 1 Din, Rožnik Janez, Ljubljana 1 Din, Kavčič Avgust, Ljubljana 1 Din, Jež Ivan, Ljubljana 2 Din, Janez Cirar, Senjski rudnik 15 Din, neimenovan, Senjski rudnik 10 Din, neimenovan, Senjski rudnik 10 Din, Ivan Bončina, Senjski rudnik 5 Din, Martin Hudorin, Senjski rudnik 5 Din, Vincenc Koritnik, Senjski rudnik 5 Din, Anton Kostanšek, Senjski rudnik 5 Din, Anton Leskovec, Senjski rudnik 14 Din, Ivan Klenšek, Senjski rudnik 6 dinarjev, Franc Kocjančič, Senjski rudnik

5 Din, Ignac Gerčar, Senjski rudnik 5 Din, Jožef Kočnik, Senjski rudnik 11.50 Din, Plevnik Marija, Vevče 5 Din, Kajnc Ivan, Vevče 1 Din, Kališek Anton, Fužine 30 Din, Kristelj Mira, Fužine 5 Din, Erbežnik Ivan, Ljubljana 3 Din, Simon Goljof, Fužine 3 Din, Stanko Kokali, Fužine 2 Din, Arčun Franc, Fužine 1 Din, Jančič Stefan, Fužine 2 Din, neimenovan, Kašelj 2 Din, neimenovan, Kašelj 3 Din, Avsin Tomaž, Ljubljana 10 Din, Marija Novak, Kamnik 7 Din, Slabe Anton, Dobova 8 Din, Izobraževalno društvo »Svoboda«, podružnica Bled 50 Din, vesela družba pri »Trnovskem zvonu« 22.50 Din, Skupaj 306 Din. Izkaz v zadnji številki 5.068.50 Din. Vsega skupaj 5.314.50 Din.

V nedeljo 5. avgusta

se vrši v »Delavskem domu« v Ljubljani, Karl Marxa trg 2, važna konferenca kovinarjev, ki se hočejo ujediniti.

Darovi za »Delavski dom« v Ljubljani.

Uslužbenci mestnega dohodarinskega urada so darovali za »Delavski dom« v Ljubljani 400 Din. Uslužbenci mestne klavnice 40 Din. Uslužbenci mestne pristave 299.25 dinarjev. Pisarniški slugi mestnega magistrata 150 Din. Ignac Banko, gostilničar, Martinova cesta 160 Din. Skupaj 989.25 Din, za kar izreka vodstvo zadruge tem polom najtoplejšo zahvalo vsem darovalcem.

12. avgusta t. l. se vrši v hotelu

»Tivoli«

VELIKA VESELICA KOVINARJEV

z izbranim vzporedom, na katero opozarjamo že danes vse sodrugi in sodružice od blizu in daleč. — Spored bo pravočasno objavljen.

Sodrugi in sodružice! Pomagajmo stavkujočim!

Poleg mornarjev, ki stavkajo že šest tednov, so bili prisiljeni tudi rudarji, da stopijo v boj za svoj obstanek. Sinoči so stopili v protestno stavko tudi železničarji, poštarji in državni uradniki. Deset in deset tisoči so brez sredstev. Že jih preganjajo in zapirajo in preganjanje se bo še poostrelo. Bojujočim moramo priskočiti na pomoč.

Zbirajte prostovoljne prispevke za stavkujoče, da jim olajšajo njihov boj.

Nabrane prispevke za rudarje je pošiljati Zvezi rudarskih delavcev, Pravdič, Trbovlje I. Za preganjane železničarje in za mornarje pa sprejema prispevke tudi uprava »Glasa Svobode«. Kdor še ni dobil nabiralnih pol, naj jih pošle svoje organizacije začasno sam napravi in takoj zahteva od nas nabiralne pole.

Sestanek ljubljanskih zaupnikov N. D. S. J. je vsako sredo ob pol 8. uri zvečer v »Delavskem domu«.

V VEDNOSTI!

Zgodilo se je, da iz nekaterih krajev jugoslavije baje pošta ni hotela sprejeti denarne pošiljke na naše položnice, češ, da niso veljavne za vso jugoslavijo in so dolžni naročniki bili primorani poslati denar po nakaznici.

Opozorjamo, da so položnice poštno-hranilnega urada v Ljubljani veljavne za vse kraje jugoslavije in se morajo sprejemati denarne pošiljke po položnicah »Glasa Svobode«.

KOLPORTERJEM!

Ker nekateri naši kolporterji in razprodajalci pošiljajo obračune neredno in se na naše pismene pozive mnogokrat ne odzovejo, pozivljamo tem polom, da se mora poslati obračun REDNO in točno k vsakemu PRVEMU mesecu. Mi moramo tisk in ekspedicijo redno plačati, zato smo upravičeni zahtevati, da tudi razprodajalci in kolporterji izpolnijo svojo dolžnost.

Upravništvo in uredništvo »Glas Svobode«.

Lastnik in izdajatelj Konzorcij.

Odgovorni urednik Anton Sušleršič.

Tisk tiskarne »Merkur« v Ljubljani.